

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
МЕНЕДЖМЕНТ ЛІСОРЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

Вид дисципліни (за компонентом ОП): вибіркова

Освітньо-професійна програма: Менеджмент туристичної індустрії

Спеціальність: 073 Менеджмент

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаними освітньо-професійними програмами: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: доцент, кандидат сільськогосподарських наук Данілова Ольга Миколаївна

Профайл викладача (-ів) <http://ecogeo.cv.ua/данілова-ольга-миkolaївна/>

Контактний тел. 0663509270

E-mail: o.danilova@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=7183>

Консультації

Вид консультації	День проведення	Час проведення
Очні консультації	Згідно графіка консультацій викладачів кафедри	Згідно графіка консультацій викладачів кафедри
Онлайн-консультації	Згідно графіка консультацій викладачів кафедри	Згідно графіка консультацій викладачів кафедри

1. Мета навчальної дисципліни. В умовах сьогодення, підготовка професіоналів у сфері туристичної індустрії вимагає формування сучасних підходів до оцінки рекреаційного та туристичного потенціалу території, вміння розробляти і обґрунтувати механізми їх залучення для організації туристичної діяльності з врахуванням вимог збалансованого розвитку. Важливе місце у цьому контексті відводиться курсу «Менеджмент лісорекреаційних ресурсів», що покликаний сформувати базові знання з оцінки лісорекреаційного потенціалу території, розробки механізмів його залучення для організації туристично-рекреаційної діяльності, як лісогосподарськими так і туристичними підприємствами, розкрити основні принципи та методи ведення господарства в лісах рекреаційного призначення, забезпечити оволодіння навичками планування та реалізації рекреаційно-туристичної діяльності з врахуванням рекреаційної оцінки лісових ландшафтів, рекреаційного навантаження, стійкості та рекреаційної місткості лісових насаджень; сформувати у студентів бережливе ставлення до лісу, як джерела задоволення моральних, духовних, фізичних та естетичних потреб людини.

Метою навчальної дисципліни є усвідомлення ролі та можливостей рекреаційного лісокористування у організації туристсько-рекреаційної діяльності, покращенні фізичного та психоемоційного здоров'я населення під час перебування у лісовому середовищі; використання рекреаційного потенціалу лісових ресурсів для відновлення самопочуття людини – в особистому житті та професійній діяльності; формування мотивації до здорового способу життя та збереження довкілля, а також, формування вмінь приймати виважені управлінські рішення у сфері туристсько-рекреаційного лісокористування.

Пререквізити. З метою ефективнішого засвоєння курсу студентам необхідні знання з навчальних дисциплін «Менеджмент», «Маркетинг», «Менеджмент туристично-ресурсного потенціалу України», «Технологія туристичної діяльності».

2. Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни сприяє формування у здобувачів вищої освіти низки загальних та спеціальних компетентностей:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 16. Здатність здійснювати ефективне управління ресурсною базою галузей туристичної індустрії на засадах збереження, охорони та раціональності у їх використанні.

СК 18. Здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички для стратегічного планування діяльності суб'єктів туристичної індустрії на різних адміністративно-територіальних рівнях.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 18. Знати основні закони, закономірності та принципи раціонального використання туристичних ресурсів, проводити оцінку рекреаційного та туристичного потенціалу території, вміти розробляти і обґрунтувати механізми їх залучення для організації туристичної діяльності з врахуванням вимог збалансованого розвитку.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні знати і розуміти:

- основні терміни, поняття і визначення навчальної дисципліни;
- сучасне значення лісів для довкілля та людської спільноти, світові тенденції розвитку рекреаційного лісівництва;

- сутність рекреаційного лісокористування;
- основні положення організації та запровадження принципів рекреаційного лісокористування та екологічного туризму в організації дозвілля туристів та рекреантів;
- демонструвати навички виявлення основних проблем та наслідків рекреаційного лісокористування для обґрунтування управлінських рішень щодо можливих оптимальних шляхів їх вирішення або попередження;
- необхідність розширення спектру діяльності лісогосподарських та природоохоронних установ за рахунок підбору та використання у туристсько-рекреаційній діяльності можливостей організації відпочинку в лісовому середовищі.

вміти:

- визначати шляхи запровадження видів і форм рекреаційного лісокористування у практику туризму;
- об'єктивно оцінювати роль і значення зелених насаджень в житті людини;
- організовувати лісовий відпочинок: запроваджувати різні його види, оцінювати наслідки;
- давати рекреаційну оцінку та визначати рекреаційну ємність лісових ділянок, призначених для відпочинку;
- пропонувати систему організаційно-технічних та лісівничо-біологічних заходів, з метою покращення умов лісового відпочинку;
- долучатися до дій по охороні та збереженню рекреаційних лісів.
- розробляти та запроваджувати проекти по розвитку комплексної зеленої зони міста (регіону) з метою покращення умов відпочинку населення.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Опис навчальної дисципліни

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7-й	5	150	30	30	-	-	90	-	залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	пр.	с.р.
1	2	3	4	
Змістовий модуль 1 «Теоретичні основи лісорекреаційної діяльності»				
Тема 1. Вступ до курсу «Менеджмент лісорекреаційної діяльності». Функції лісів та особливості лісового фонду України.	10	2	2	6
Тема 2. Ліс як природне явище і природна система	10	2	2	6
Тема 3. Морфологія лісу	10	2	2	6

Тема 4. Основи лісової типології	10	2	2	6
Тема 5. Естетичні, гігієнічні властивості та класифікація лісових ландшафтів рекреаційного призначення	10	2	2	6
Тема 6. Вплив лісу на здоров'я людини	10	2	2	6
Тема 7. Методичні аспекти рекреаційної оцінки лісових ландшафтів.	10	2	2	6
Тема 8. Рекреаційне навантаження на лісові комплекси	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 1	80	16	16	48
Змістовий модуль 2 «Практичні аспекти лісорекреаційної діяльності»				
Тема 9. Рекреаційний благоустрій лісових територій.	10	2	2	6
Тема 10. Класифікація та організація рекреаційних лісів	10	2	2	6
Тема 11. Комплексна зелена зона міста	10	2	2	6
Тема 12. Лісорекреаційний менеджмент та особливості управління рекреаційними лісами	10	2	2	6
Тема 13. Планування лісорекреаційної діяльності	10	2	2	6
Тема 14. Організація та планування рекреаційної діяльності із врахуванням рекреаційного навантаження, стійкості та рекреаційної місткості (ємності) лісових ландшафтів	10	2	2	6
Тема 15. Рекреаційна оцінка лісових ландшафтів, як основа планування та реалізації рекреаційно-туристичної діяльності	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 2	70	14	14	42
ВСЬОГО	150	30	30	90

3.3 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин /балів
Змістовий модуль 1 « Теоретичні основи лісорекреаційної діяльності»		
1	Особливості лісового фонду світу та України	2/2
2	Визначення компонентів та характеристика лісотаксаційних ознак лісостану	2/2
3	Визначення морфологічних ознак деревостану	2/2
4	Побудова еколого-едафічних фігур місцезростання найпоширеніших деревних видів України	2/2
5	Виявлення вподобань населення, що відпочиває в рекреаційному лісі, а також проблем та наслідків рекреаційного лісокористування шляхом проведення письмового опитування (анкетування)	2/2

6	Виїзне практичне заняття: ознайомлення з організацією рекреаційної діяльності в держлісгоспах Чернівецького ОУЛМГ та на територіях природно-заповідного фонду області.	6/5
Змістовий модуль 2 «Практичні аспекти лісорекреаційної діяльності»		
7	Вивчення методики розрахунку рекреаційної оцінки лісових ділянок. Рекреаційна оцінка лісової ділянки.	2/2
8	Визначення рекреаційного навантаження, стійкості та рекреаційної місткості (ємності) лісових територій	2/2
9	Організація рекреаційного благоустрою території	2/2
10	Еколого-географічна характеристика рекреаційного об'єкту за заданим планом (на прикладі міського парку)	2/2
11	Типи лісопаркових ландшафтів, їх розміщення на рекреаційному маршруті.	2/2
12	Планування та розробка туристичного маршруту (екологічної стежки)	4/5
	Всього	30/30

3.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин /балів
Змістовий модуль 1 « Теоретичні основи лісорекреаційної діяльності»		
1	Законодавче регулювання рекреаційного лісокористування в Україні. Вивчення досвіду організації рекреаційного лісокористування у країнах Західної Європи та світу.	6/1
2	Лісистість території України, її регіональні відмінності. Лісовий фонд України (розподіл лісів за породами, групами віку, відомчим підпорядкуванням). Розподіл лісів України на лісорослинні зони. Рівнинні (Українське Полісся, Лісостеп, Степ) та гірські (Українські Карпати та Гірський Крим) ліси, особливості ведення господарства у них.	6/1
3	Взаємодія лісу з основними компонентами навколишнього природного середовища	6/1
4	Основні лісотвірні породи - едифікатори Українських Карпат та Прикарпаття (екологічне, економічне та естетичне значення)	6/1
5	Охорона та збереження рекреаційних лісів (Червонокнижні види трав'янистих рослин, види тваринного світу (лісові мешканці), занесені до Червоної книги України, лісові птахи та їх роль в екосистемі лісу, /плазуни і земноводні та їх роль в екосистемі лісу, Лісові комахи та їх роль в екосистемі лісу)	6/1
6	Поділ лісів України на категорії за їхнім функціональним призначенням. Поняття про особливо захисні лісові ділянки. Екологічна, економічна та соціальна складові ведення господарства у лісах.	6/1
7	Поняття про едифікатор лісового ландшафту (ландшафтоутворювач). Естетичні та гігієнічні властивості темнохвойних та світлохвойних лісів, їх вплив на психоемоційний стан людини.	6/1
8	Лісові екосистеми та навколишнє середовище: киснетвірна здатність деревних та чагарникових порід, санітарне значення деревних та чагарникових порід (здатність до адсорбції, шумопоглинання тощо), стійкість деревних та чагарникових порід до забруднення повітряного басейну	6/1

Змістовий модуль 2 «Практичні аспекти лісорекреаційної діяльності»		
9	Вплив лісу на здоров'я людини. Фітонцидність деревних та чагарникових порід (за Борисом Токіним)	6/1
10	Негативний вплив рекреації на компоненти лісового середовища. Врахування наслідків негативного впливу рекреації при плануванні лісо-рекреаційної діяльності.	6/1
11	Метод ландшафтних рубок, його мета та відмінності від методу рубок догляду. Формування ландшафтів закритого та напіввідкритого простору.	6/1
12	Природоохоронна пропаганда серед молоді, як найбільш дієвий спосіб формування екологічного мислення підростаючого покоління: шляхи та методи	6/1
13	Принципи організації та ведення господарства у лісах зелених зон.	6/1
14	Проблеми організацій та менеджменту лісорекреаційних ресурсів в Україні	6/1
15	Проблеми організації та менеджменту лісорекреаційної діяльності у європейських країнах	6/1
	Всього	90/15

*Питання, винесені на самостійне опрацювання, включені до тематичного і підсумкового контролю.

3.5. Зміст завдань для індивідуальних науко-дослідних завдань

№	Назви теми ІНДЗ
1.	Комплексна характеристика лісових насаджень лісогосподарського (або природоохоронного) підприємств (проект, презентація)
2.	Виявлення проблем та наслідків рекреаційного лісокористування шляхом анкетного опитування населення (анкета, презентація результатів опитування)
3.	Виявлення потреб споживачів у лісорекреаційних послугах (анкета, презентація результатів опитування)
4.	Оцінка конкурентних переваг лісогосподарських (природоохоронних) підприємств області для організації туристично-рекреаційної діяльності (проект, презентація)
5.	Особливості формування лісопаркових ландшафтів у лісах різного породного складу та в різних лісорослинних зонах України (реферат, презентація)

*оцінювання: одне ІНДЗ – 10 балів.

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за шкалою ECTS та національною шкалою

Рейтингова оцінка з дисципліни	Оцінювання в системі ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано -5 (відмінно)
89-80	B	зараховано- 4 (добре)
79-70	C	зараховано -4 (добре)

69-60	D	зараховано -3 (задовільно)
68-60	E	зараховано- 3 (задовільно)
59-50	FX	не зараховано -2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
34-1	F	не зараховано - 2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти в процесі вивчення дисципліни
Вид підсумкового контролю: залік

Поточне тестування та самостійна робота																	Кі ль кіс ть ба лів	С у ма
Змістовий модуль 1									Змістовий модуль 2									
Т № 1	Т № 2	Т № 3	Т № 4	Т № 5	Т № 6	Т № 7	Т № 8	КР	Т № 9	Т № 10	Т № 11	Т № 12	Т № 13	Т № 14	Т № 15	КР		
3	3	3	3	3	3	3	2	7	3	3	3	3	3	4	3	8	40	100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів,
 КР – модульні контрольні роботи

Політика оцінювання

Політика щодо академічної доброчесності: Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності, викладених у Положенні «Про виявлення та запобігання академічному плагиату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<http://surl.li/affyv>). Виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб; не допускати списування під час проведення контрольних заходів (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з графіком консультацій викладача. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, переведення на індивідуальний графік з різних причин) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<http://surl.li/aetyu>).

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол N4 від 28.03 2022 року)» (<http://surl.li/fnyha>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

За умови проходження навчальних тренінгів по тематиці навчальної дисципліни на платформах Prometheus, Campster та інших, виконання всіх завдань та отримання сертифікату, студент може отримати додатково до 10 балів до підсумкової оцінки по освітній компоненті «Менеджмент лісорекреаційних ресурсів».

Критеріями оцінювання є:

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійно опрацьованого теоретичного матеріалу здійснюється на основі *усної співбесіди, оцінювання письмового виконання завдань, тестувань*.

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом *їх поточної перевірки й оцінювання*.

3. Контроль за виконанням ІНДЗ (за бажанням студента) здійснюється шляхом *оцінювання виконаних проєктів, рефератів та усного індивідуального захисту дослідження*.

4. Матеріал для *самостійної роботи студентів*, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю (опитування, тестування, виконання практичних завдань, виконання завдань самостійного опрацювання). Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30 балів (15 балів за виконання практичних робіт, 8 балів – самостійна робота; 7 балів – контрольна робота); 2 модуль – 30 балів (15 балів за виконання практичних робіт, 7 балів – самостійна робота; 8 балів – контрольна робота).

Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі заліку з врахуванням балів (оцінок) отриманих за два модулі. Залік проводиться в усній формі і передбачає відповіді на два теоретичні питання (1 питання – 10 балів; 2-е питання – 10 балів) та вирішення двадцяти тестів (по 1 балу за кожен тест, сумарно -20 балів). Загальна сума балів, яку може отримати студент – 40 балів.

Максимальна підсумкова оцінка за ОК «Менеджмент лісорекреаційних ресурсів», яку здобувач освіти може отримати за результатами вивчення дисципліни впродовж семестру, становить 100 балів, які виводяться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (заліку) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою чи бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів) виконав ІНДЗ, брав участь у навчальних тренінгах (сертифікат), наукових конференціях (тези конференцій), має публікацію у наукових виданнях (публікація), які відповідають завданням та тематиці курсу, він може отримати додатково 10 балів, які також враховуються до підсумкової оцінки. У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі. Для повного забезпечення комунікації з викладачем використовується платформа дистанційного навчання Moodle.

5. Методи навчання та засоби оцінювання

Методи навчання

Словесні методи: лекція, бесіда, пояснення, дискусія, інструктаж.

Практичні методи: практичні роботи.

Наочні методи: демонстрація відео, презентації.

Методи стимулювання пізнавального інтересу: ситуаційні завдання, виконання проєктів.

Самостійна робота над індивідуальним завданням.

Електронне та інтерактивне онлайн-навчання: онлайн курси, вебінари, онлайн конференції.

Засоби оцінювання

Практичні роботи, ситуаційні завдання;

Модульні контрольні роботи;

Тестові завдання;

Проєкти;

Презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

Виступи на студентських наукових заходах, тези доповідей, статті.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали. Також, підсумкова оцінка може бути оскаржена здобувачем освіти, процедура регламентується Положенням про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань (<http://surl.li/aeufa>).

Основними формами поточного контролю є **усний контроль** (індивідуальне та фронтальне опитування, захист практичних робіт, захист проєктів, презентації результатів виконаних завдань та досліджень); **письмовий контроль** (модульні контрольні роботи, практичні роботи, ситуаційні завдання, кейси); **тестування**.

Електронний контроль виконання завдань з курсу «Менеджмент лісорекреаційних ресурсів», представлений на електронній платформі <https://moodle.chnu.edu.ua>

Формою підсумкового контролю – є **залік**.

7. Рекомендована література

Основна

1. Бондаренко В.Д., Фурдичко О.І. Ліс і рекреація в лісі. Львів, 1994. 232 с.
2. Генсірук С.А., Нижник М.С., Возняк Р.Р. Рекреаційне використання лісів. К.: Урожай, 1987. 246 с.
3. Гіріс О.А., Новак Б.І., Кашпор С.М. Лісовпорядкування. К.: Арістей, 2004. С. 230 – 250.
4. Данілова О. М. Лісоресурсний менеджмент/О.М. Данілова // Менеджмент природоохоронної діяльності: у 3-х част.: підручник / В.П. Руденко, М.Т. Гостюк, І.В. Кібіч та ін. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2014. С. 282-304.
5. Данілова О.М. Менеджмент лісорекреаційних ресурсів // Менеджмент туристичної індустрії: у 3-х част: підручник // За ред. В. П. Руденка та ін. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. С. 282-304. <http://surl.li/gdajv>
6. Данілова О.М. Менеджмент лісових туристично-рекреаційних ресурсів. // Менеджмент туристичної індустрії: практикум / За ред. В. П. Руденка та ін. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2023. С. 120-151 <https://drive.google.com/file/d/1-0WThsDwHwfv6PXOeabYplqNFoTEUuiz/view?usp=sharing>
7. Рекреаційне лісокористування.: Конспект лекцій. Ч.1 / Укл. Бойко І.Д. Чернівці: Рута, 2008. 56 с.
8. Середін В. І., Парпан В.І. Ліс - база відпочинку. Ужгород: Карпати, 1988. 110 с.
9. Свириденко В.Є. Рекреаційне лісівництво: курс лекцій. К.: Видавничий центр НАУ, 2002. 98 с.
10. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія. К.: Центр навч. літ-ри, 2007. 312 с.

Допоміжна

1. Голян В.А., Гюлтекін О.О., Гордійчук А.І. Інституціоналізація еколого-економічного впливу територіальних громад на суб'єкти рекреаційного лісокористування в умовах децентралізації. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип.45. URL : <http://surl.li/gdakb>
2. Гюлтекін О.О. Еколого-економічне забезпечення рекреаційного лісокористування в умовах поглиблення децентралізаційних процесів. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип.44. URL : <http://surl.li/gdake>.

3. Данілова О.М. Перспективи розвитку екологічного туризму в межах лісового фонду Чернівецької області. Теоретичні та прикладні аспекти рекреаційного природокористування в Україні: монограф. / К.Кілінська, Н.Аніпко, Н.Андрусак, Н.Коновалова, О. Данілова та ін. Чернівці: Чернівецький нац. ун.-т, 2010. С.134-140.
4. Дерех О.І. Вплив рекреації на екологічні умови та лісовий біогеоценоз / О.І. Дерех // Матеріали I Міжнародної, міждисциплінарної науково-практичної конференції «Формування нового світогляду як основа стратегії сталого розвитку» присвяченої 150-річчю з дня народження академіка, першого президента УАН В.І. Вернадського. – Львів: Вид-во РВВ НЛТУ України, 2013. С.130-132.
5. Запоточний М.М. Оптимізація рекреаційного лісокористування та його вплив на біогеоценози / М.М. Запоточний // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Наукові основи ведення сталого лісового господарства», Том II. – Україна. – Івано-Франківськ: Екор, 2005. С. 73-75.
6. Запоточний М.М. Рекреаційне лісокористування на північно-східному мегасхилі Українських Карпат / Автореф. дис. на здобут. наук.ступеня к.с.-г. за спеціальністю 06.03.03 – лісознавство і лісівництво. - Львів ДВНЗ Національний лісотехнічний університет України, 2015.
7. Кульчицька Е. Напрями розвитку рекреаційно-туристичного лісокористування в умовах сталого розвитку. *Вісник Львівського університету*. Серія географічна .2005. Вип. 32. С.56-66.
8. Лісовий Кодекс України. URL: <http://surl.li/gdakj>

8. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державного агентства лісових ресурсів України. URL: <https://forest.gov.ua/persons>
3. Офіційний сайт інституту економічних досліджень і політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua/ua>
4. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
5. Офіційний сайт національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>
6. Офіційний сайт національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
7. Офіційний сайт урядового порталу Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua